כל ^א^ כינויי נזירות כנזירות ^(א) ב^ האומר אהא הרי זה נזיר או אהא נאה נזיר ^ג^ נזיק נזיח פזיח הרי זה נזיר ^ד^ הריני כזה ^ה^ הריני מסלסל הריני מכלכל הרי עלי לשלח פרע הרי זה נזיר הרי עלי ציפורים ר"מ אומר נזיר וחכמים אומרים ^ו^ אינו נזיר: **גמ'** מכדי תנא בסדר נשים קאי מאי טעמא תני נזיר תנא אקרא קאי ^1^ והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר וה"ק מי גרם לה לעבירה יין וקאמר ^(ב)^ כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין פתח בכינויין ומפרש ידות אמר רבא ואיתימא כדי חסורי מיחסרא והכי קתני כל כינויי נזירות כנזירות וידות נזירות כנזירות ואלו הן ידות האומר אהא הרי זה נזיר ^(ג)^ ולפרוש כינויי ברישא תנא מההוא דסליק ההוא מפרש ברישא כדתנן ^(ד)^ במה מדליקין ובמה אין מדליקין ומפרש אין מדליקין ברישא ^(ה)^ במה טומנין ובמה אין טומנין ומפרש אין טומנין ברישא ^(ו)^ במה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה ומפרש לא תצא אשה ברישא ^(ז)^ והתנן במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה ומפרש יוצא גמל ברישא ^(ח)^ יש נוחלין ומנחילין נוחלין ולא מנחילין מנחילין ולא נוחלין לא נוחלין ולא מנחילין ומפרש אלו נוחלין ומנחילין ברישא אלא לעולם תני הכי ותני הכי אלא התם דאיסורא דנפשיה הוא מפרש איסורא דנפשיה ברישא גבי בהמה דאיסורא אידי בהמה הוא דאתי מפרש היתירא ברישא גבי

רש"י

כל ^ט^ [א] **כינויי נזירות כנזירות.** כל המקבל עליו נזירות באותו לשון שבדו להן חכמים הרי הוא נזיר כמו [ב] אם אמר הריני נזיר. ואלו הן כינויי נזירות [ג] נזיק נזיח פזיח מי שאמר הריני נזיק או שאמר הריני נזיח או פזיח הרי הוא נזיר משום הלין טעמי אית דאמרי לשון שבדו להן חכמים הן ואית דאמרי דהכי כינויין לשון אומות הן ^(ט)^ (א) [ד] אי משום דכי מחקת לרגל דקו"ף דנזיק ודופן דח' דנזיח וגגו דפ"א דפזיח ודופן ח' שבו משווית ליה נזיר: **האומר אהא.** אע"פ שלא הוציא בשפתיו נזיר: **הרי זה נזיר.** דידות נזירות כנזירות וכשם שאוחז אדם בבית יד של כלי ומגביה את הכלי עצמו כך זה כיון דאמר אהא^(י)^ או שאמר אהא נאה הרי זה נזיר. וטעמא דכולה מתניתין מפרש בגמרא: **גמ' מ"ט תני נזיר.** דמאי איריא מילי דנזיר בסדר נשים: **תנא אקרא קאי וכו'.** ובדין הוא דהוה ליה למיתנייה לבתר סוטה אלא איידי דתנא כתובות דעיקר סדר נשים^(כ)^ ותנא ביה פרק המדיר^(ל)^ תנא ליה נדרים לבתר כתובות והדר תנא נזיר ^(ו)^ דמסמיך ליה קרא לנדור נדר נזיר וגו'^(ל)^ והדר תנא סוטה דאמר מר כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין ^(ז)^ היינו כדאמרינן בסוטה (דף ז.) בתי הרבה יין עושה כו': **פתח בכינויין.** דקתני כל כינויי נזירות כנזירות: **ומפרש ידות.** האומר אהא: **תנא מההוא דסליק כו'.** אורחא דתנא מההוא דסליק מתחיל לפרושי ברישא כדתנן כו': **אלא לעולם תני הכי ותני הכי.** ומסתברא טעמא דהתם ^(ח)^ גבי במה בהמה יוצאה^(ג)^ איידי בהמה הוא דאתי שאסור לגמל לצאת ^(ט)^ באפסר אבל הוא אינו חייב ^(י)^ בדבר שאינו ראוי לה הלכך קלישא איסורא ולהכי מפרש התירא ברישא: וגבי

תוספות

כל כינויי נזירות כנזירות. כל דבר שאינו עיקר שמו כן נקרא כינוי לחול עליו נזירות לכל דבר כאילו אמר בשם העיקר דהיינו אהא נזיר ומהני למיהוי נזיר כי אמר הכינויין אהא נזיק או נזיח או פזיח כמו בשם העיקר והם נקראין כנויין:

האומר אהא הרי זה נזיר. ובגמרא מפרש דאיכא הוכחה כמו שנזיר עובר לפניו וזה נקרא ידות נזירות שלא גמר דבורו ומהני לחול עליו כל דיני נזירות כאילו גמר דיבורו כאדם האוחז בבית יד של כלי ומגביהו בכך כאילו אוחז בכלי: **או אהא נאה.** גם זה נקרא ידות נזירות ובגמרא^(ט)^ מפרש אמאי לא ערבינהו למיתנינהו לבבא אחת וליתני הכי האומר אהא או אהא נאה הרי זה נזיר^(מ)^:

נזיר נזיק נזיח פזיח הרי זה נזיר. לפי שרצה לפרש כל הכנויין פתח ואומר נזיר וכו' כלומר נזיר הוא עיקר השם הכתוב בתורה שעל ידי לשון זה חל עליו שם נזירות וה"ה אם אמר בלשון הכנויין כמו נזיק נזיח פזיח ורישא דמתניתין אתא לפרושי דקתני כל כינויי נזירות כנזירות ובכינויין נחלקו אמוראים בפ"ק דנדרים (דף י.) ר' יוחנן אומר לשון אומות הם פירוש שלא לשונות אלו משבעים לשונות הם ואם תאמר ולרבי יוחנן מאי איריא הנך ג' לשונות בכל ע' לשונות נמי אם קבל עליו נזירות באחד מהנך הלשונות חייל עליה הנזירות וי"ל דאה"נ דגם בשאר לשונות אם מכירם ומבינם ומתכוין לקבל עליו נזירות הוי נזיר אבל מהני לישני דמתניתין כי אמר נזרו באחד מן שלש לשונות הללו חייל עליה נזירות (נהי) נמי כי אין מתכוין משום דדמי טפי ללשון תורה מלשונות אחרים ור"ל פליג התם ואמר לשון שבדו חכמים מלבם והתם פריך אמאי בדינהו ותקינהו רבנן לשון כנויין והשיב דזימנין דבעי למימר לה' קרבן ואמר לה' גרידא ומפיק שם שמים לבטלה ולכך תקנו כנויין שלא הורגל הלשון לומר לה' קונם וא"ת ולר"ל איך יביא קרבן על ידי לשון שבדו חכמים הא קמייתי חולין בעזרה ויש לומר כיון דמתכוין לנדור בנזיר ויודע שלשון זה בדו חכמים לנדור בהם בנזיר קבלה גמורה היא כאילו אמר בלשון הכתוב בתורה [א] והר"ר יחיאל פירש דר"ל לאו לענין קרבן קאמר אלא לענין מלקות דלקי אם עבר על נזירותו שקבל בלשון שבדו חכמים: **האומר** הריני כזה. בגמרא מוקי לה דנזיר עובר לפניו ולגופיה לא איצטריך דהא מרישא שמעינן אפילו כי לא אמר אלא אהא ונזיר עובר לפניו דהוי נזיר אלא לדיוקא איצטריך טעמא דאמר כזה הא האומר הריני אפילו נזיר עובר לפניו ^(ט)^ לא מהני דטפי משמע אהא כזה מן הריני כי לא סיים כזה: **הריני** מסלסל הריני מכלכל. הני לאו ידות נזירות ניינהו דאם כן ליתנינהו לעיל בהדי ידות אלא כיון דגמר דבורו אלא שלא פירש להדיא אנזירות ואנן^1^ הוא דמפרשינן דיבוריה משמע דנזירות בא לומר כי אמר הני לשונות ותפיס בשעריה כדמפרש בגמרא: **מאי** טעמא תני נזיר. פירוש בסדר נשים ^(ד)^ בסדר קדשים הוה ליה למיתנייה שהוא הלכות קרבנות ומשני תנא אקרא קאי והיה אם וגו' מי גרס לה לעבירה יין כלומר מי גרם לה שזינתה יין הלכך ^(ה)^ תני אותה מסכתא בסדר נשים: וקאמר כל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין. סיום הדבר שאמר תחלה מי גרם לעבירה יין כלומר ונכון הוא שתשמר עצמה מן היין אבל לא בנדר ושוב מוסיף לומר שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין כנזיר ולכך שנה נזיר בנשים שגם הוא הבועל נבדק כדאיתא בסוטה (דף כז:) שהבועל נבדק כמו הנבעלת ובנדרים לא בעי מ"ט תנא בנשים משום דעיקר פרשת נדרים בפרשת אשה כתיב ולא הוה מצ"ל טעמא כדקאמר בריש סוטה (דף ב.) כדפריך ^(ו)^ מכדי תנא מנזיר קסליק מאי שנא דקתני סוטה ומשני התם איידי דתנא בכתובות פרק המדיר את אשתו (דף ע.) תנא נמי נדרים ואיידי דתנא נדרים תנא נמי נזיר דדמי ליה א"כ ה"נ לישני הכא דלכך שנאן בסדר נשים וי"ל משום דלא מיסתבר ליה דאגב נדרים לישבק לסדר קדשים שכולו קרבנות וראוי נזיר לשנות התם טפי ואדרבה אגביה ה"ל למיתני נדרים התם לכך צ"ל טעמא דתנא אקרא קאי וקשה דלמה לו להאריך ^(ז)^ לשונו ולומר כל הרואה סוטה כו' ומה ענין זה לזה לכן נ"ל דמאי דקאמר תנא אקרא קאי אינו ר"ל אקרא דכתיב בפרשה אלא ר"ל אקרא קאי דכתיב^2^ בסוף המגרש במסכת גיטין (דף צ.) דכתיב והיה אם וגו' ועתה ניחא שפיר מאי דכתב נזיר בסדר נשים דמי גרס לעבירה יין וכו' אבל מ"מ קשה אמאי תנא נזירות אצל סוטה היה לו לכותבו אחר גיטין ומשום הכי קאמר דכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר וכו' וגם זה עבירה ובטעמא דהכא לחוד לא סגי דא"כ ליתני סוטה ברישא והדר נזיר כסדר הפרשה לכך צריך טעמא דהתם דאגב המדיר תנא נדרים ואגב נדרים תנא נזיר והדר חוזר לסוטה שהוא עיקר מסדר נשים: **אלא** לעולם תני הכי והכי. ובכולהו איכא טעמא התם דאיסורא דנפשיה פי' התלויה באדם עצמו כגון הדלקה והטמנה ובמה אשה יוצאה מפרש איסורו ברישא וגבי בהמה דאיסור דבהמה מפרש היתר ברישא: ^(ח)^ ^י^ **אלא** [הכא] לפרוש כנויי ברישא. כלומר במתניתין במאי דפתח בין^3^ הכנויין ובין הידות איסורא דנפשיה הוא: **ידות** הואיל ואתיין מדרשא חביבא ליה. דדרשינן בפרק קמא דנדרים (דף ג.) נזיר להזיר לה' לעשות ידות נזירות כנזירות: **בעיקר** קרבן. דהיינו הכנויין שאינן צריכין לדרשה דקבלת נזירות גמור הוא אלא שאמר בלשון כנוי: לימא

מסורת הש"ס

א) קדושין ה:, ב) [ברכות סג. סוטה ב.], ג) [נדרים ב: ע"ש], ד) [שבת כ:], ה) [שם מז:], ו) [שם נז.], ז) [שם נא:], ח) [ב"ב קח.], ט) [נדרים י.], י) [כתובות ע.], כ) [במדבר ו], ל) נ"ל במטוולטלת, מ) [עיין תוס' ע"ב ד"ה אמר שמואל], נ) מכאן שייך לע"ב,

תורה אור השלם

1. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ:
דברים כד א

נוסחת רבינו יהודה בן רבינו נתן

א] בכ"י כתוב בתחלה בזה הלשון פירוש מסכת נזיר לרבינו יהודה בר נתן זצ"ל (אי"ש ג"ר אנכי בארץ חמו"ע): ב] שאם: ג] (נזיק נזיח פזיח) ליתא בכ"י: ד] או: ה] כמאן דאמר אהא נזיר דמי: ו] דסמיך: ז] (היינו) ליתא בכ"י: ח] גבי במה מדליקין ובמה טומנין: במה בהמה יוצאה כו': ט] בשביל הוצאה זו לא כמזיד סקילה ולא כשוגג קרבן אלא איסורא בעלמא דנפקא בהמתו בדבר כו':

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כל כינויי וכו' לשון אומות הן משום כל"ל ותיבת אי נמחק: (ב) ד"ה תנא אקרא וכו' סדר נשים היא ותנא: (ג) ד"ה אלא וכו' במה בהמה יוצאה איסורא איידי: (ד) תום' ד"ה מאי טעמא וכו' דבסדר קדשים וכו': (ה) בא"ד הלכך קבעה אותה מסכתא: (ו) בא"ד כדפריך התם מכדי וכו': (ז) בא"ד להאריך בלשונו: (ח) ד"ה אלא לעולם וד"ה אלא הכא לפרוש הד"א:

גליון הש"ס

בספר שם הגדולים להגאון מוה' חיים יוסף דוד אזולאי באות ש' כתב בשם הרב יד מלאכי דפי' נזיר אינו מרש"י: **תוס'** ד"ה או אהא נאה ובגמרא מפרש. נ"ל אפרש: **תוס'** ד"ה האומר הריני כזה כו' לא מהני. עיין ר"נ נדרים דף ט' ע"א ד"ה כשהיה:

מוסף רש"י

אהא. אהיה (קדושין ה:). **כל הרואה סוטה בקלקולה.** בניוולה ובבשתה, שמנוולין אותה, כדקתני מתני' (סוטה ז:) קושר חבל למעלה מדדיה, **יזיר עצמו מן היין.** שהיין מביא לידי קלות ראש והוא גרם לה (שם ב.). **ואמרי לה כדי.** שם חכם (גיטין פה: ובבת"י: בלא חכם). **במה טומנין ובמה אין טומנין.** הבא לסלק קדירה מעל גבי כירה ולטומנה בדבר אחר ואמרו חכמים אין טומנין בדבר המוסיף הבל אלא בדבר המעמיד הבל, מי הוא המוסיף ואסור (שבת מז:). **במה אשה יוצאה.** דהוי תכשיט ולא משוי, ואיכא דהוי תכשיט וגזור ביה רבנן דילמא שלפא ומחויא לחברתה חשיבותו ודילמא אתי לאיתויי ד' אמות (שם נז.). **במה בהמה יוצאה.** לפי שאדם מצווה על שביתת בהמתו בשבת, ומידי דמינטרא ביה בהמה הוי תכשיט ואורחא ולא הוי משוי ומידי דלא מינטרא ביה הוי משוי (שם נא:). **יש נוחלין ומנחילין.** יש קרובים שנוחלין את קרוביהם כשמתים וגם אם הם מתים מנחילין להם את ממונם, דהיינו ששניהם נוחלין זה את זה, והאי דלא קתני יש נוחלין זה את זה, היינו משום דבעי למיתני סיפא נוחלין ולא מנחילין, תני נמי רישא נוחלין ומנחילין (רשב"ם ב"ב קח.). **נוחלין ולא מנחילין.** יש שנוחלין את קרוביהם אבל אם ימותו הם אין מנחילין לאותם קרובים שהן מורישיהן (שם).

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"א מהל' נזירות הל' ח סמג עשין קנו:
ב ב מיי' שם הלכה ו:
ג ג מיי' שם הלכה ח:
ד ד מיי' פ"ג שם הל' ד:
ה ה מיי' שם פרק א הלכה ו:
ו ו מיי' שם הלכה ז:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] בתוס' ד"ה נזיר נזיק נזיח פזיח הרי זה נזיר וכו'. והר"ר יחיאל פירש דר"ל לאו לענין קרבן קאמר אלא לענין מלקות. נ"ב וכ"ה בירושלמי דנזיר דף א ע"א והביאוהו התוס' בנדרים דף ג ע"א בד"ה אלא למ"ד כו':

הגהות התוספות

1. נ"ל אנן. 2. נ"ל דהכיא. 3. נ"ל דבין.

פי' הרא"ש

א) **כל כנויי נזירות כנזירות.** כל שאינו עיקר השם מיקרי כנוי כמו המכנה שם לחבירו: **האומר אהא ה"ז נזיר.** לאו לפרושי כנויי קא אתי אלא יד לנדר הוי כמו האוחז הכלי בבית יד שלו הכלי עולה עמו. ה"נ לאו נדר ממש הוי אלא משמעות קצת לשון נדר ורבינהו קרא למהוי נדר ממש. **האומר [אהא] נאה ה"ז נזיר.** אף זה נמי יד הוי וגריעא טפי מהאומר אהא בלא נאה דהאומר אהא ונזיר עובר לפניו יש במשמעותו לשון נזירות יותר מאהא (במ') [נאה] אבל האומר אהא נאה לא מהני אם נזיר עובר לפניו דאתנאה במצות משמע ובעי' דוקא תפיס בשערו כדמפרש בגמ' ומתני' לא זו אף זו קתני. ותימה אמאי לא כללינהו בהדי הדדי וליתני האו' אהא או אהא נאה ה"ז נזיר. ושמא משום דבתרי גווני איירי רישא בנזיר עובר לפניו. וסיפא בתפוס בשערו: **נזיק נזיח פזיח ה"ז נזיר היינו כנויי נזירות.** ובנדרים מפרש טעמא דכינויין [מהני]. **הריני נזיר וכו'** כולה מתני' מפרש טעמא בגמרא: **גמ' מכדי תנא בסדר נשים קאי** מ"ש תני נזיר וראוי היה לסדרו בסדר קדשים משום הבאת קרבנות ואע"ג דבפ"ק דסוטה קא יהיב טעמא אמאי תנא נזיר בתר סוטה ומפרש איידי דתנא כתובות ותנא המדיר תנא נדרים ואיידי דתנא נדרים תנא נזיר דדמיא לנדרים וקתני סוטה לבדר' כל הרואה סוטה בקלקולה וכו' אותו הטעם אינו מספיק אלא על סדר המסכתות אחר שנתברר לנו מטעם דהכא שראוי לסדרו בסדר נשים ולעקרו ממקום שהיה ראוי יותר לשנותו כגון בסדר קדשים ובמסכת נדרים לא מפרשא תלמודא טעמא אמאי סדרו בסדר נשים משום דמילתא דנפשיה היא שאין לך מקום שראוי לסדרו יותר [מכאן] משום דכתיב בנדרים בין איש לאשתו ובין אב לבתו והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה ערות דבר ורוב המגרשים ע"י ערות דבר מגרשים וע"י קלקול של ערות דבר חייב אדם להזיר עצמו: **פתח בכנויין ומפ' ידות** בנדרים נמי פריך ותו ידות אינשי שכח התנא להזכיר ידות ברישא: (לא) [אלא] **התם איסורא דנפשיה וכו'** משום דאיסורא דנפשיה חמיר עלויה מפ' (אסור) [איסורא] ברישא ובנדרים ליתא להך טעמא אלא מעיקרא פריך מיש נוחלין ומיש מותרות לבעליהן ומיש טעונות שמן ולבונה ומיש טעונות הגשה ומיש בכור לנחלה ומשני הני משום דאוושן מפ' ההיא דפתח ברישא והדר תו פריך מבמה בהמה:

א) פי' זה הובא בשם הגדולים בח"א ד"ה רבינו אשר ז"ל אח ופירש על התלמוד כפי' מס' נדרים הנדפס ולפי דאותי פירושו לנזיר כתיבת יד עכ"ל.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

גבי יש נוחלין נמי מפרש עיקר נחלה ברישא אלא [הכא] לפרוש כינויי ברישא אלא היינו טעם ידות [א]הואיל ואתיין ליה מדרשא חביבין ליה וליפתח בהון ברישא תנא כי מתחיל מתחיל בעיקר קרבן ולענין פירושי מפרש ידות ברישא: האומר אהא הרי זה נזיר: [ב]דלמא אהא בתענית קאמר אמר שמואל [א]כגון שהיה נזיר עובר לפניו [ג]לימא קסבר שמואל ידים שאינן מוכיחות [ב]לא הוויין ידים אמרי (א) בזמן שנזיר עובר לפניו ליכא לספוקא במילתא אחרינא אבל (ב) ודאי אין הנזיר עובר לפניו אמרינן דלמא אהא בתענית קאמר ודלמא לפוטרו מן קרבנותיו קאמר [ג]דקאמר בלבו אי הכי מאי למימרא מהו דתימא בעינן פיו ולבו שוין [ד]קמ"ל: אהא נאה נזיר: ודלמא אנאה לפניו במצות [ד]כדתניא [1]זה אלי ואנוהו (ג) [ה]אנאה לפניו במצות אעשה לפניו סוכה נאה לולב נאה ציצית נאה אכתוב לפניו ספר תורה נאה ואכרכנו בשיראין נאים אמר שמואל [ו]שתפוס בשערו ואמר אנאה נזירא מילתא דעבירה ואמרי' ליה נאה אין

וגבי יש נוחלין נמי. משום דעיקר נחלה הוא מפרש עיקר נחלה ברישא[א]: אלא (ד) [הכא] לפרוש כינויי ברישא אלא היינו טעמא. דמפרש ידות ברישא דהואיל ואתיין ליה מדרשא כדאמרי' בפרקא קמא דנדרים [ג.] נזיר להזיר(ה) לעשות כינויי נזירות כנזירות וידות נזירות כנזירות: חביבין ליה. ותני להו ברישא. ואי אמרת כינויי נזירות נמי אתיין ליה מדרשא [ב]כדקתני עלה לעשות כנויי נזירות כנזירות הא לא הוי [ג]מדקא הדר ותני בההיא ברייתא גופא דנדרים אין לי אלא בנזירות בנדרים כו' ומקיש נדרים לנזירות מה נזירות עשה בו ידות נזירות כנזירות אף [ד]כן בנדרים ולא חשיב בהדייהו כינויי נזירות אלמא [ה]ברישא לא אתא אלא משום ידות נזירות כנזירות וכינויי נזירות אגב גררא נסבא: וליפתח בהו ברישא. וליתני ידות נזירות כנזירות וכל כינויי נזירות כנזירות: תנא כי מתחיל [מתחיל] בעיקר קרבן ברישא. כגון בכינויי נזירות שהן ענין לשון נזיר כדפרישנא לעיל(ו): ולענין פרושי מפרש ברישא ידות. דאתיין מדרשא. ובפ"ק דנדרים(ז) פריך הניחא למ"ד כינויין לשון אומות הן ולהכי פתח בכינויין ברישא דעיקר הן אלא למ"ד לשון שבדו להן חכמים להיות נודר בו מאי איכא למימר ליפתח בידות ברישא הואיל ואתיין מדרשא ומשני מי קתני ידות במתניתין כלל אלא חסורי מחסרא לה ותני ידות להא מלתא נמי תריך לה ואקדים נמי ותני ידות ברישא כל ידות נדרים כנדרים וכל כינויי נדרים כנדרים ולהכי מפרש ידות ברישא והדר כינויין: האומר אהא הרי זה נזיר ואמאי דלמא אהא בתענית קאמר: לימא דקסבר שמואל ידים שאין מוכיחות [ו]. כלומר מדקא מוקים לה שמואל כגון שהיה נזיר עובר לפניו הא לאו הכי ליכא לספוקי בנזיר כלל דקסבר ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים והא איפכא שמעינן ליה בפ"ק דקידושין(ח) דאמר שמואל האומר לאשה הרי את מקודשת הרי את מאורסת הרי את לאנתו הרי זו מקודשת ואע"ג דלא אמר לי: אמרי. לעולם קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים [ז]כגון גבי אירוסין וקידושין כיון דמדבר עם אירוסין וקידושין הוי הוכחה במקלת והכא היינו טעמא דבעינן להיות נזיר עובר לפניו משום דאיכא למימר אהא בתענית קאמר [ח]ולא הוי הוכחה כלל דליכא למיקם עלה דמילתא אי אמר בתענית או בנזירות ולא הוי נזיר דלא נתנה נזירות אלא להפלאה(ט) עד שיפרש שנאמר (במדבר ו) כי יפליא לנדור ומתרגמינן ארי יפרש: [דילמא וכו']. אפי' כי נזיר עובר לפניו אמאי הוי נזיר ודילמא לפוטרו מקרבנותיו קאמר והכי משמע אהא אני במקומו להקריב קרבנותיו: הכא במאי עסקינן כגון שאמר שבלבו היה לקבל עליו נזירות: אי הכי. דנזיר עובר לפניו וקאמר נמי בלבו [ט] מאי למימרא פשיטא [י]אדעתא דנזיר קאמר: בעינן שיהא פיו ולבו שוין. דבעינן שיהא מוציא בשפתיו מה [כ]שיהרהר בלבו: קמ"ל. דלא בעינן ובלבד שיהא נזיר עובר לפניו הא אם אין נזיר עובר לפניו ואע"ג דאמר בלבו כיון דלא הוציא בשפתיו לא הוי מוכחא מילתא: האומר אהא נאה הרי זה נזיר. דמשמע [ל]הכי קאמר שיהא שערו מגודל ונאה: [מ]נזירא מילתא דעבירה (ה) ואמרי' ליה נאה. בתמיה. ואי אמר אהא נאה במילתיה דנזירות מי הויא נזירות מילתא דנוי דאמרי' לי' זיל ותיהוי נזיר והינאה:

אין

לימא קסבר שמואל ידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים. פי' דאי סבירא ליה דהויין ידים למה לי' לשמואל לאוקמי מתני' בנזיר עובר לפניו אפי' אין נזיר עובר לפניו נמי דכשאמר אהא יד מיהא הוי דטפי משמעו אקבלת נזירות דראוי לחול לאלתר אפי'[1] אכל ושתה ביין כל היום מחצי היום ואילך יכול להיות נזיר מקבלת תענית דאם אכל כבר לא יוכל להתענות עד למחר ולישנא דאהא משמע דאהא נזיר[2] לאלתר הלכך יד הוי ואי לא בעי שמואל ידים מוכיחות אפילו אין נזיר עובר לפניו נמי: ה"ג אמרי אין בזמן שהנזיר וכו'. כלומר אין ודאי שמואל סבירא ליה ידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים ובנזיר עובר לפניו ליכא לספוקי דהויין ידים מוכיחות אבל אין נזיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר כלומר ולא הויין ידים מוכיחות: ויש ספרים דגרסי אמרי לא (ו) בזמן שאין הנזיר עובר לפניו (ז) והכי פירושו לעולם שמואל לא בעי ידים מוכיחות ובזמן שנזיר עובר לפניו ליכא לספוקי דיד מיהא הוי אין[3] נזיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר פירוש ואפילו יד לא הוי ולגירסא זו מסיק הכא דשמואל לא בעי ידים מוכיחות(ח) והתם דקאמר הרי את מקודשת אע"ג דלא אמר לי הרי היא מקודשת לו ופריך למימרא דסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים והא תנן האומר אהא הרי זה נזיר ומוקי לה שמואל בשנזיר עובר לפניו הא אין נזיר עובר לפניו לא אלמא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים ומשני התם אלא באומר מקודשת לי אלמא מסיק התם לשמואל מהכא דידים שאינן מוכיחות לא הויין ידים להכי גרסינן אמרי אין והשתא האי לימא אינו כשאר לימא שבגמרא שכן הוא עומד ודכוותה איכא לקמן (דף כט:) לימא הני תנאי כי הני תנאי ועומד כן וכדמפרש[4]: ודלמא לפוטרו מקרבנותיו. המוטלין עליו להביא כשישלים נזירותו ולא נתכוון כלל לקבל עליו[5] על עצמו נזירות: דקאמר בלבו. להיות נזיר ומ"מ בעינא נמי דנזיר עובר לפניו דקבלה שבלב אינו כלום דגבי נזיר (ט) כתיב כי יפליא שיפרש בפיו אבל כי נזיר עובר לפניו ופירש בשפתיו אהא ובלבו חשב להיות נזיר מחשבת הלב מהניא כאילו אמר בפיו אהא נזיר כזה שעובר לפניו: (י) מהו דתימא בעינא פיו ולבו שוין קמ"ל. הכי גרסי' ולא גרסינן דלא בעינא דהוי משמע דלא בעינן פיו ולבו שוין וזה אינו דכל נדר בטעות לאו נדר הוא דאם נתכוון לומר מעשר ואמר תרומה או איפכא על פירות שלפניו לא אמר כלום ועוד קשה למה לי עובר[6] לפניו הא הוי נזיר כיון דחשב בלבו ולא בעינן פיו ולבו שוין אלא ה"פ מהו דתימא בעינן פיו ולבו שוין והכא כי לא הוציא בפיו אהא נזיר בפירוש אע"ג דנזיר עובר לפניו ואמר בלבו נזיר (כ) דאין זה פיו ולבו שוין קמ"ל דמחשבת הלב מגלית אדיבורו דאהא כי נזיר עובר לפניו דאהא נזיר קאמר וכהאי גוונא הוי שפיר פיו ולבו שוין: ודלמא אהא נאה לפניו במצות. בשאר מלות כדתני' כו' ומנלן למימר דקיבל עליו נזירות: אמר שמואל שתפוס בשערו. כלומר אהא נאה במצוה התלויה בשיער כגון נזירות והכא ליכא לשנויי בלא תפס בשערו ובנזיר עובר לפניו דהכא דבור שלם קאמר אהא נאה ואי לא תפס בשערו אפי' כי נזיר עובר לפניו משתמע שפיר אהא נאה בשאר מלות כמו אנזירות ולעיל נמי דפריך ודילמא אהא בתענית ליכא לשנויי בשתפס בשערו בלא נזיר עובר לפניו דלעולם משתמע שפיר אהא בתענית כי אין נזיר עובר לפניו אע"ג דתפיס בשערו והשתא אתי שפיר דמתניתין פלגינהו בתרי בבי האומר אהא הרי זה נזיר או אהא נאה אע"ג דתרוייהו ידות נינהו משום דמפרשי בתרי טעמי: ואמאי נאה[7] הא מילתא דעבירה היא ואמרי' ליה נאה. פירוש הנודר בנזיר עושה עבירה וקרינן ליה נאה וי"ג מלתא עבידא וכי מעשה הגון וכשר לעשות כן הא עבירה היא ומשני אפילו לר' אלעזר הקפר כו' דילמא אתי למיעבר על נזירותו לשתות ביין כי ארכו לו הימים אבל טהור לא חוטא קרי ליה וקשה דבעלמא אייתי לר' אלעזר אפילו אנזיר טהור על שם שציער עצמו מן היין קרי ליה חוטא וי"ל דטהור נמי קצת קרי ליה חוטא ולכך קרי ליה נאה מידי דהוה [י]אמתענה תענית חלום בשבת דיש לו מצוה לבטל החלום וקצת עבירה עשה שהתענה בשבת שהרי צריך לישב בתענית למחרת השבת לכפר על שהתענה בשבת אבל נזיר טמא רחמנא קרייה חוטא לפי שהוא סותר את נזרו וצריך לחזור לנזירתו וכבד בעיניו המעשה ותוהה על הראשונות(כ): (ל) הריני כזה נהי נמי דתפים בשערו הרי נזיר.[8] יש ספרים דכתיב בהן הריני כזה לא אמר אכן טעות הוא שהרי במתני' תני בהדיא אמר הריני כזה ושמא הסופר טעה במאי דכתב בתר הכי [9] א] אמר שמואל בשנזיר כו' פי' דס"ד דאין נזיר עובר לפניו אלא דתפיס בשעריה דומיא דמתני' דלעיל אהא נאה דאוקמינן בתפיס בשעריה לחוד ולכך פריך הריני כזה לא משמע מידי דנזירות אף על גב דתפיס בשעריה ומשני שמואל הכא נמי כשנזיר עובר לפניו והשתא אין צריך לומר דתפיס בשעריה:

ממאי

עין משפט נר מצוה

ז א מיי' פ"א מהל' נזירות הלכה ו:

ח ב מיי' פ"א מהל' נדרים הל' כג סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סימן רו סעיף א:

ט ג ד מיי' פ"א מהל' נזירות הלכה ה ו:

י ה מיי' פ"ז מהל' ס"ת הלכה ד ופ"ז מהל' לולב הלכה ו סמג עשין נח ולאוין שסד טוש"ע [יו"ד סי' רעד סע' ג] א"ח סי' תרנו:

יא ו מיי' פ"א מהל' נזירות הלכה ו:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] בתוס' ד"ה הריני כזה כו' ושמא הסופר טעה במאי דכתב בתר הכי עכ"ל. נ"ב כאן הס"ד ואח"כ מה"ד אמר שמואל וכו' ועי' בספר אורח מישור פירוש דברי התוס' ויישוב לפירוש רש"י ודפח"ח:

מוסף רש"י

כגון שהיה נזיר עובר לפניו. דודאי אהיה אף אני כזה קאמר (קדושין ה:) וקשיא לי כיון דקאמר בלבו אעפ"י שאין נזיר עובר לפניו נמי, ואמר לי המורה כי אין נזיר עובר לפניו, הואיל ולא הוציא בשפתיו אע"ג דאמר בלבו לא הוי מוכחא מילתא, הילכך לא הוי נזיר כלל (ראמ"ה נדרים ה: בשמו). ידים שאינן מוכיחות. בית יד אחיזת דבר שאינו מוכיח אחיזת לשון גמור (קדושין ה: וכעי"ז גיטין פה:).

פי' הרא"ש

הואיל ואתיין מדרשא חביבי' ליה אבל כנויין לא אתיין מדרשא אלא כדמפ' טעמייהו בנדרים לר"י כדאית ליה ולר"ל כדאית ליה. והתם פריך הניחא למ"ד כנויין לשון אומות הם וכו' ומשני לאו חסורי מחסרא לה תני ידות ברישא כל ידות (נזיר) [נדרים] כנדרים כל כנויי נדרים כנדרים אבל הכא לא מסתבר ליה לשנויי הכי ולשבושי תחלת המסכת וניחא ליה טפי לשנויי דתנא דמתני' מתחיל בעיקר הקרבן. והתם לא (שייך) [חש] לשנויי הכי: מתחיל בעיקר הקרבן דכנויים לשון נזירות הן לר"י דאמר לשון אומות הן ולר"ל נמי כיון שתקנו חכמים להיות נודרים בהן הוי כנדר עצמו. אבל יד לא הוי עיקר הנדר שאין במשמעות לשון נדר אלא יד בעלמא: ודלמא אהא בתענית קאמר. והיכי משוית ליה נזיר ודאי להביא קרבנותיו לעזרה כיון דאיכא למימר דלתענית נתכוון. ועוד אפי' נזיר ספק לא הוי דכיון דאיכא למימר הכי והכי הא אמרינן סתם נזירות להקל: לימא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים דאי קסבר ידים הויין אפי' אין נזיר עובר לפניו נמי. דנהי דלא הויין ידים מוכיחות מ"מ יד לנזירות הוי דטפי משמעותיה לשון נזירות מלשון תענית דאהא משמע דקאי אגופיה לשנותו לשם חדש והיינו שיהא נקרא נזיר. אבל היושב בתענית אין שמו משתנה: אמרי' בזמן שהנזיר עובר לפניו ליכא לספוקי במלתא אחרינא. כלומר לעולם קסבר ידים שאין מוכיחו' הויין ידים ובזמן שהנזיר עובר לפניו אכתי הוי ידים שאין מוכיחות ומ"מ מוכח טפי לנזיר מלתענית כיון דנזיר עובר לפניו הלכך ליכא לספוקי במלתא אחריתי כיון דמוכח טפי לנזיר. אבל אם היה הדבר שקול לזה כמו לזה הא אמרי' ספק נזיר להקל. אבל אם אין נזיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר זה דבר שקול ולא הוי נזיר. ודילמא לפוטרו מקרבנותיו קאמר וה"ק אהא בחיובו של זה. מהו דתימא בעי' פיו ולבו שוין(א). ועוד אי לא בעי' פיו למה לי נזיר עובר לפניו בלבו לחודיה סגי. אלא ה"פ מהו דתימא בעי' שיפרש בפיו בהדיא קמ"ל כיון דנזיר עובר לפניו קרי ביה פיו ולבו שוין אבל אם אין נזיר עובר לפניו אפי' אמר בלבו היה כך כיון דלא מוכחא מלתא לא קרי' ביה פיו ולבו שוין. ודילמא אתנאה לפניו במצות קאמר ונזיר ודאי לא הוי ואפי' ספק כדפרשתי לעיל: אמר שמואל שתפוס בשערו. אבל נזיר עובר לפניו לא מהני אלא דוקא כשאומר אהא דאיכא לספוקי או בנזיר או בתענית דמשמע יהא גופי מתענה או נזיר. וכיון דנזיר עובר לפניו מוכח שהוא רוצה שיהיה גופו כמוהו אבל אהא נאה דאיכא לספוקי בלשון נאה אם להתנאות בשערו ולגדלו כדין נזיר קאמר או להתנאות במצוה אין הוכחה במה שנזיר עובר לפניו כיון דאין הספק אלא בלשון נאה אבל במה שתפוס בשערו איכא הוכחה דלהתנאות בשערו קאמר ולא בעי' שיאמר בלבו היה דהוכחה גמורה הוי מה שתפוס בשערו אבל אין תפוס בשערו אפי' יאמר בלבי היה לא מהני דלא מקרי פיו ולבו שוין כיון דליכא הוכחה כלל. הדא מילתא דעבירה ואמרי' לי' נאה. כלומר אסור הוא לנזיר כדאמרינן פ"ק דנדרים כנדרי רשעים נדר בנזיר ובקרבן כנדרי כשרים לא אמר כלום. ואית דגרסי הדא מילתא דעבידה דאמרי' ליה נאה. כלומר מי הוי דבר שרגילים לעשות וראוי לעשות דקרי ליה נאה:

(א) חסר כאן וצ"ל אין הפירוש דקמ"ל דלא בעינן דודאי בעינן ועוד אי לא בעי וכו'.

מסורת הש"ס

א) [יבמות ג: וש"נ], ב) קדושין ה: ג) [שם וע"ש נדרים ה:], ד) שבת קלג: ע"ש סוכה יא: מכילתא פ' בשלח, ה) [במדבר ו], ו) [ע"א ד"ה כל כינויי], ז) [דף ג.], ח) [דף ה:], ט) [לקמן לד.], י) [ברכות לא:], כ) [וע"ע תוס' ב"ק לא: ד"ה אלא שציער ותוספות תענית יא. ד"ה אמר], ל) שייך לדף ג.,

תורה אור השלם

1. עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ: שמות טו ב

נוסחת הריב"ן

א] א"נ משום דאושו להו מילי דההוא מתני' אי מפרש מההוא דסליק ברישא משתלי ליה מאי דאמר ברישא: אלא הכא דזוטרי מילי לפרוש כנויי ברישא כו': ב] מדקתני: ג] דמדקא: ד] בנדרים כן: ה] דעיקר דרשא לא אתא כו' ותיבת ברישא ליתא: ו] לא הויין ידים: ז] (כגון גבי כו' הוכחה במקצת) ליתא בכ"י: ח] ולא אמר אהא נזיר א"כ ליכא למיקם ותיבות (ולא הוי הוכחה כלל) ליתא: ט] היא: י] דלדעתא: כ] שהרהר: ל] דהכי: מ] אמר שמואל כגון שתפס בשערו ואמר אי נאה. אהא נאה ונדלה דנזירות מי הויא כו' ותיבות (נזירא מלתא כו' נאה במלתיה) ליתא בכ"י:

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא הוויין ידים אמרי אין ודאי בזמן וכו': (ב) שם אבל אין הנזיר כצ"ל ותיבת ודאי נמחק: (ג) שם ואנוהו אתנאה לפניו: (ד) רש"י ד"ה אלא התם לפרוש כינויי: (ה) ד"ה נזירא מילתא דעבירה היא ואמרינן: (ו) תוס' ד"ה ה"ג וכו' ויש ספרים דגרסי אמרי לא עובר לפניו הוויין ידים אבל בזמן: (ז) בא"ד שאין הנזיר עובר לפניו לא הוויין ידים והכי פירושו: (ח) בא"ד דשמואל לא בעי ידים מוכיחות וקשה מפ"ק דקידושין דהתם קאמר שמואל הרי את מקודשת: (ט) ד"ה ודלמא לפוטרו וכו' כתיב כי יפליא. נ"ב בפ"ג דשבועות דף כו ע"ב כתבו התוס' דבדבור גמר בלבו לשמואל אף בנדר ושבועה כן הדין דלריך להוליא בשפתיו והכא דקאמר אהא לא משמע כלל לשון נזירות אם אין הנזיר עובר לפניו ולאו משום כי יפליא: (י) ד"ה ה"ג מהו דתימא בעינן פיו ולבו שוין קמ"ל ולא גרסינן דלא בעינן דהוי משמע דלא בעינן כצ"ל: (כ) בא"ד ואמר בלבו נזיר אין כצ"ל ואות ד נמחק:

הגהות התוספות

1. צ"ל דאפילו. 2. תיבת נזיר נמחק. 3. צ"ל אבל אין. 4. צ"ל וכדאפרש. 5. תיבת עליו נמחק. 6. צ"ל נזיר עובר. 7. צ"ל ואמר אנאה. 8. צ"ל הריני נזיר לא אמר. ותיבות הרי נזיר נמחקות. 9. צ"ל במאי דכתב בתר הכי אמר. והוא סס"ד ואח"כ מה"ד אמר שמואל. ועי' או"מ.

(א) אין דאפילו לרבי אלעזר הקפר דאמר נזיר חוטא הני מילי גבי נזיר טמא דאיידי דבעי מיסתר דאמ' רחמנא [1] והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו התם הוא דלמא אתי למיעבר על נזירותיה אבל נזיר טהור לאו חוטא קרי ביה: הריני כזה: נהי נמי דתפוס בשערו א] הריני כזה לא אמר אמר שמואל כגון שהיה נזיר עובר לפניו: הריני מסלסל: ממאי דהדין סלסול שערא (ב) כדאמרה ליה ההיא אמתא דבי רבי להההוא גברא עד מתי אתה מסלסל בשערך אימא תורה דכתיב [2] סלסלה ותרוממך אמר שמואל הכא נמי שתפוס בשערו: הריני מכלכל: ממאי דהדין כילכול שערו הוא כדתנן סיד ר' יהודה אומר כדי לסוד כילכול ואמר רב בת צידעא (ג) אימא מיזן עניי כדכתיב [3] ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו אמר שמואל הכא נמי שתפוס בשערו: הרי עלי לשלח פרע הרי זה נזיר: ממאי דהדין שילוח ריבויא הוא דכתיב [4] שלחיך פרדס רמונים אימא מידי דעבורי כדכתיב [5] ושולח מים על פני חוצות תנא פרע פרע יליף כתיב הכא [6] קדוש יהיה גדל פרע וכתיב התם גבי כהן הדיוט [7] ופרע לא ישלחו ואיבעית אימא האי שולח מים נמי ריבוי הוא (כדמתרגם רב יוסף) דכד משקין ליה מיא (ד) לפירא ורבי: הרי עלי ציפרין רבי מאיר אומר נזיר: מאי טעמא דרבי מאיר אמר ריש לקיש ציפרין סמוכין לשיער קיבל עליו דכתיב [8] עד די שעריה כנשרין רבה וטפרוהי כצפרין רבי מאיר סבר מתפיס איניש במידי דסמיך ליה ורבנן

אין דאפילו לרבי אלעזר הקפר דאמר נזיר חוטא. ולא מיקרי נאה א]דכתיב וכפר עליו מאשר חטא על הנפש (במדבר ו): **הני מילי גבי נזיר טמא.** שנטמא דאיידי דבעי מיסתר ימים הראשונים ומיהדר ומימני זימנא אחריתי אריכא ליה מילתא: ב]**דילמא אתי למיעבר על נזירותיה.** כדאמר בפרק קמא דנדרים (דף ט:) כשהן מטמאין ורבין עליהם ימי טומאה מתחרטין בהן ונמצאו מביאין חולין לעזרה: **אבל נזיר טהור לאו חוטא קרינא ביה.** ואמרי' (ה) זיל ותיהוי נזיר והנאה: **נהי נמי.** דמוקמת ליה כגון ג]שתפוס בשערו אמאי הוי נזיר והא לא אמר הריני ד]ו) כזה דאי ו) כזה אמר הכי ה] משמע להו הריני ו) כזה שיער לגדלו: **אמר שמואל כגון שהיה נזיר עובר לפניו.** דמשמע הריני בנזירות כזה: **הריני מסלסל הריני מכלכל או שאמר הרי עלי לשלח פרע הרי זה נזיר.** הריני מסלסל משמע דליעביד מידי דליהוי מהפך בשערו ו]בגידול דהיינו בנזירות: **ואימא תורה.** דכי אמר הריני מסלסל שמקבל עליו ללמוד תורה וקאמר שיהא מהפך בה כדכתיב סלסלה ותרוממך: **כדתנן.** המוציא סיד בשבת מרשות היחיד לרשות הרבים שחייב משום לא תוציאו: **כדי לסוד כילכול ואמר רב בת צידעא.** טינפל"א בלע"ז. ז]שמקפל השער שברקתה כמין מגרר כדי להעמיד על ח]גבן כיפה שבראשה שלא יפול השער שבאזן למטה: **ואימא למיזן עניי.** קביל עילויה: **הרי עלי לשלח פרע הרי זה נזיר.** דמשמע הרי עלי לגדל פרע: **ממאי דהדין שילוח רבויא הוא.** כדקאמרת לגדל פרע משמע: **דכתיב שלחיך פרדס רמונים.** גידוליך שגדילין יהיו כפרדס רמונים שצומח ומתגדל: **ואימא דשילוח מידי דעבורי.** הוא דמשמע שיגוז שערו ט] כמפנה מים ומעבירן ממקום למקום כדכתיב ושולח מים וגו' והאי נמי דאמר הרי עלי לשלח פרע משמע דאמר הרי עלי להעביר פרע: **תנא פרע פרע יליף כתיב הכא.** בנזיר גדל פרע וכתיב גבי כהן הדיוט ופרע לא ישלחו מה פרע דכתיב גבי כהן הדיוט לישנא דריבוי הוא כדאמרינן בפרק כ"ג (סנהדרין כב:) פרע ליהוי עד שלשים ומירבא לא לירבי טפי משלשים דגמרינן ליה מנזיר דכתיב ביה (במדבר ו) יהיה ויהיה בגימטריא הכי הוי י) אף י]פרע האמור גבי נזיר גידול שיער כ]הוי והכי משמע שיניחנו לגדל עד שיבא לכלל פרע שהן שלשים. ואפילו ל]בעי למימר דלעולם שילוח מידי דעבר הוא אכתי לא קשיא ולא מידי דהכי משמע הרי עלי לשלח שיער ח) מ](ולהביאו שיגיע) לכלל ל' שיהא פרע י) דבין פרע דנזיר ובין פרע דכהן הדיוט אינה פחותה משלשים: **ואיבעית אימא האי ושולח מים** ס]**ריבוי הוא.** דכי משקין ליה מיא לארעא קא מרבי להו לפרי: **ליפרין הסמוכין לשיער.** והיכן הן ליפרין הסמוכין לשיער כדכתיב בדניאל עד די שעריה כנשרין רבה וטפרוהי כצפרין דצפרין ושיער בחד קרא כתיבי: **דר"מ סבר מיתפיס איניש במידי דסמיך ליה.** ולהכי אמר צפרין דבעי לקבולי עליה גידול שיער דסמיך ליה לצפורים וכגון שהיה נזיר עובר לפניו או תפוס בשערו כדאמרינן לעיל:

ט) **צפורי נזיר טמא קיבל עליה.** פירוש מצות נזירות דשייכא בהו צפורי נזיר טמא אם יטמא: **מכדי חיישינן קאמר ולא צפורי נזיר ודאי קאמר אלא חששא ודלמא צפורי נדבה דקביל** 6 **עליה להביא עולת העוף לנדבה ולא לנזירות.** דכל כמה דאיכא לפרושי דיבוריה דלאו נזירות קיבל עליה אלא נדר אחר שפיר טפי דלא ניחא ליה לאיניש לקבולי עליה צפורי דנזירות דחמיר עליה וטריחא ליה: הרי

ממאי דהדין סילסול שערא הוא. דלשון זה נופל אהפוך שיער דנימא נזירות קביל עליה ואימא תורה להפך בתורה: **הכא נמי תפוס בשעריה.** דמשמע שפיר הריני מהפך במצוה התלויה בשיער: **שילוח רבוי הוא.** לשון גידול כמו שלחיך פרדס רמונים ואימא מידי דעבורי הוא שקיבל עליו לגלח ולהעביר השיער לכשיגדל: **תנא פרע פרע יליף.** לאו אתנא דמתני' קאי אלא אתנא דסנהדרין (דף כב:) דקאמר כהן הדיוט צריך לגלח אחת לשלשים יום ויליף פרע לא ישלחו מנזיר דכתיב גדל פרע מה להלן שלשים יום כמנין יהיה אף בכהן הדיוט שלשים יום וקאמר לא ישלחו והכא הכי פירושא תנא פרע פרע יליף בעלמא אלמא דשילוח[1] הוי לשון גידול ואם תאמר ולייתי מקרא דכתיב בכהן הדיוט ופרע לא ישלחו ואכתי ג"ש למה לי ונראה לי דמקרא דכהן הדיוט לא משמע דלא ישלחו הוי גידול אפילו[2] דתרי יומי וכיון דלא אמר בפירוש הריני נזיר תרי יומי אלא שילוח פרע אין כאן קבלת נזירות אבל כי גמרינן כהן הדיוט מנזיר דשילוח הוי מלשון שלשים בג"ש וקאמר הרי [עלי] לשלח כאילו[3] אמר הרי עלי לשלח פרע שלשים יום ומשתמע שפיר דנזירות קביל עליה להכי מייתי ג"ש ודווקא כי אמר הרי עלי לשלח פרע אבל אמר הרי עלי פרע בלא שילוח לא משמע מידי דפרע הויא לשון גילוי כמו ופרע ראש האשה (במדבר ה): **משקין ליה מיא לפרי ורבי.** פירוש גדל הפרי וקשה דאשכחן הרבה שילוח שאינו לשון גידול אלא לשון העברה כמו שלח תשלח (דברים כב) וישלח יעקב מלאכים (בראשית לב) ויש לומר דאי תותבי' מהנך קראי הוה משני ליה כדלעיל תנא פרע פרע יליף ולא בא לפרש אלא למקרא דאותבינן מיניה ושולח מים ודוחק דמשמע דהניח הג"ש מכל וכל ועתה אינו צריך לה כלל לכן נ"ל דמתחילה לא היה חושש רק שימצא לו פסוק אחד דמשמע לשון רביה וקמייתי ליה מקרא דשלחיך ודחי ליה הש"ס דלמא ההוא גופיה לשון העברה כמו ושולח מים וליכא אפילו חד קרא דלשתמע לשון רבויא והאה משני איבעית אימא האי שולח מים לשון רבוי הוא ואיכא למילף מיניה או מקרא דשלחיך פרדס ואע"ג דקראי טובא לשון העברה שפיר ילפינן מחד קרא דהוי לשון רבויא דמסתברא דעתו אנזירות הוא: **צפורים הסמוכין לשיער קיבל עליה.** האמורין בפסוק אצל שער כלומר אע"פ דאמר צפורים סתמא דהא מתני' סתמא קאמר אפילו הכי סבירא ליה לריש לקיש דדעתיה דאיניש אצפורים הסמוכים לשיער והכי[4] משתמע ליה האומר הרי עלי צפורים הרי זה נזיר דכיון דצפורים סמוכין לשיער קאמר[5] מסתמא ה"ק הרי עלי מצוה דשייכא ביה צפורין התלויה במצות שיער דהיינו נזיר שאם נטמא צריך צפורין וה"פ מצוה התלויה בצפורין אכן אין לפרש משום סמיכות גרידא כדמפרש הש"ס דאם כן הרי עלי נשרין הל"ל דהוי נזיר דטפי סמיכי לשער: **עד די שעריה כנשרין רבה וטפרוהי כצפרין.** פסוק הוא בדניאל גבי נבוכדנצר:

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פ"י מהל' נזירות הלכה יד:
יג ב מיי' שם פ"ב הלכה ד:
יד ג ד מיי' שם פ"א הל' ו:

תורה אור השלם

1. וְהִזִּיר לַיְיָ אֶת יְמֵי נִזְרוֹ וְהֵבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְאָשָׁם וְהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים יִפְּלוּ כִּי טָמֵא נִזְרוֹ: במדבר ו יב
2. סַלְסְלֶהָ וּתְרוֹמְמֶךָּ תְּכַבֵּדְךָ כִּי תְחַבְּקֶנָּה: משלי ד ח
3. וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף אֶת אָבִיו וְאֶת אֶחָיו וְאֵת כָּל בֵּית אָבִיו לֶחֶם לְפִי הַטָּף: בראשית מז יב
4. שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים עִם פְּרִי מְגָדִים כְּפָרִים עִם נְרָדִים: שיר השירים ד יג
5. הַנֹּתֵן מָטָר עַל פְּנֵי אָרֶץ וְשֹׁלֵחַ מַיִם עַל פְּנֵי חוּצוֹת: איוב ה י
6. כָּל יְמֵי נֶדֶר נִזְרוֹ תַּעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֹאשׁוֹ עַד מְלֹאת הַיָּמִם אֲשֶׁר יַזִּיר לַיְיָ קָדֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ: במדבר ו ה
7. וְרֹאשָׁם לֹא יְגַלֵּחוּ וּפֶרַע לֹא יְשַׁלֵּחוּ כָּסוֹם יִכְסְמוּ אֶת רָאשֵׁיהֶם: יחזקאל מד כ
8. בַּהּ שַׁעֲתָא מִלְּתָא סָפַת עַל נְבוּכַדְנֶצַּר וּמִן אֲנָשָׁא טְרִיד וְעִשְׂבָּא כְתוֹרִין יֵאכֻל וּמִטַּל שְׁמַיָּא גִּשְׁמֵהּ יִצְטַבַּע עַד דִּי שַׂעְרֵהּ כְּנִשְׁרִין רְבָה וְטִפְרוֹהִי כְצִפְּרִין: דניאל ד ל

מוסף רש"י

והימים הראשון יפלו. לא יעלו לו מן המנין (במדבר ו יב). **סלסלה.** לשון חיפוש והיפוך (מגילה יח.) חפש והפך במטמונים של תורה (ר"ה כו:). **בת צידעא.** לידעא, טינפל"א וסדין אותה להסכיב השער, בת לידעתא למטה הימנה להסיר שער דק והוא אנדיפי (שבת פ:). **שלחיך פרדס רמונים,** דמשמע שער גידולך נאה כפרדס רמונים (ראמ"ה בשמו).

פי' הרא"ש (המשך)

לא ישלחו פרע כדקאמרת השתא דכתיב פרע לא ישלחו פרע ליהוי שלוחי הוא דלא לשלחו כלומר לא יגדלו יותר משיעור פרע האמור בנזיר. **ואי בעית אימא האי ושולח מים נמי רבוי הוא.** כלומר האי דפרכת ליה מהאי קרא דלשון העברה הוא לאו פרכא היא דמצינא לפרושי ליה לשון גידול. אבל לאו שנוייא [אחרינא הוא] למימר דלא צריכנא לשינוייא קמא דכמה שלוח כתיבי בקראי דלא הוו לשון גידול: **כד משקי מיא לפירא רבי** וה"פ דקרא ושולח כלומר מגדל פירות ע"י מים שעל פני חוצות:

מסורת הש"ס

א) [לקמן יט. וש"נ], ב) [שייך להלכה דברי תוס' לעיל ב: ד"ה הריני וכו' ועי' אורח מישור], ג) מגילה יח. ע"ש [ר"ה כו:], ד) שבת פ: ע"ש, ה) בס"א ל"ג, ו) נ"א בזה, ז) [לקמן ה.], ח) נ"א ולהעבירו כשיגיע, ט) שני דבורים אלו שייכים לע"ב,

נוסחת הריב"ן

א] (דכתיב וכפר כו' הנפש במדבר ו) ליתא בכ"י: ב] ולמא: ג] כגון שתופס בשערו ואמר אהא נאה אכתי אמאי הוי כו': ד] בכ"י כזה בכף וכן להלן: ה] להוי משמע הריני כו': ו] בגידולין: ז] שמפיל: ח] גבו: ט] ונאה לה שילוח שער כמפנה כו': י] גידול פרע: כ] הכי הוי: ל] בעית: מ] ולהביא לכשיגיע: נ] פרע דנזיר: ס] נמי רבויא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אין דאפילו לר' אלעזר הקפר. נ"ב עיין פ"ק דנדרים דף י' ועי' בתוס' דסוטה דף טו הקשו קושיא זו ועיין גם לקמן דף יט: (ב) שם סלסול שערא הוא כדאמרה: (ג) שם ואימא מיזן עניי: (ד) שם משקין ליה מיא ורבי לפירא: (ה) רש"י ד"ה אבל נזיר וכו' ואמרינן ליה זיל ותיהוי:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' הריני כזה. נהי נמי דתפוס בשערו הריני כזה. נמחק תיבת כזה ונ"ב בזה וכצ"ל גם בלשון רש"י וכן הוא בש"ס דפוס ווינעציא. וכן הגיהו בש"ס דפוס ווינא ע"פ ספר אורח מישור לסלק קושית תוס' מרש"י:

הגהות התוספות

1. צ"ל דשילוח פרע. 2. צ"ל הוי גידול שלשים דאפילו תרי יומי משמע. ועי' ב"ר. 3. צ"ל הוי כאילו. 4. צ"ל והכי. 5. צ"ל בקרא. ותיבת קאמר נמחק. 6. צ"ל קביל.

לעזי רש"י

טינפל"א. צדע, רקה.

פי' הרא"ש

אין ואפילו לר' אלעזר הקפר וכו' התם הוא דלמא אתי למעבר אנזירותיה שלא יוכל לסבול משך זמן דנזירות וגם תוהה על נזירותו וקרבנותיו קרובים להיות חולין בעזרה. **אבל נזיר טהור** אי לא דלא אמיד אנפשיה לסבול לא הוי נדר: **הריני כזה נהי נמי דתפים בשערו** לא אמר כלום כלומר אפי' אי מוקמת לה בתפוס בשערו כההיא דאהא נאה לא מהני מידי דמשמע שיהיה כמו שערו ואין זה כלום. ומוקי לה **שמואל כדאוקי** (ההוא) [באהא] **בשנזיר עובר לפניו.** אבל אי אמר הריני ולא אמר כזה לא מהני מידי דהריני גרע מאהא. ואין לתמוה מאי קמ"ל דהריני כזה בשנזיר עובר לפניו דהוי נזיר פשיטא הא קאמר בהדיא הריני כזה. משום דלא תימא הריני כזה בעושר או ביופי או ביחוס. **ומאי דהאי סלסול בשער הוא** כלומר לסלסל ולגדל שער כנזיר. **ואימא תורה** שנדר לעסוק בתורה ולהפך בה. **ה"נ שתפס בשערו** אבל נזיר עובר לפניו לא מהני כיון שהספק הוא בלשון: **סיד כדי לסוד כלכול** שיעור הוצאת סיד להתחייב עליו המוציאו לרה"ר כדי לסוד כלכול. לשומו על שער צדעיו לטופלו ולהשירו: **שלחיך פרדס רמונים** גידולך נאים כפרדס של רמונים **אימא מידי דעבורי** שנדר לגלח ולהעביר שערו ולשלחו מעליו: **תנא פרע פרע יליף.** כלומר תנא דמתני' יליף האי לשלח פרע מפרע לא ישלחו דכתיב גבי כהנים מה התם גידול שער אף הכא גידול שער כי היכי דילפי' בסנהדרין פ' כהן גדול פרע דכהנים מפרע דנזיר לו' שהכהני' מגלחים לל' יום דפריך התם אימא לא לירבו כלל. ומשני אי הוה כתיב

אמר ר"ל צפורים סמוכים לשער קבל עליו. וא"ת אמאי נקט צפרים לימא נשרי וטפרי' דסמיכו לשער טפי מצפורי' ועק"ל לנקוט כמה תיבות הכתובים במקרא אצל שער. ופי' ר"י דר"ל אית ליה נמי טעמא דר"י דאמר חיישינן שמא צפורי נזיר טמא קבל עליו ומוקי לה גם הוא בשנזיר עובר לפניו אלא דסבר ר"ל אי לאו נמי דאיכא למימר צפורים סמוכים לשער קבל לא הוו ידים מוכיחות לנזירות וכן מוכח בתר הכי דקא בעי' מאי בינייהו אמאי לא קאמר איכא בינייהו כשאין נזיר עובר לפניו אלמא אפילו לר"ל בעי' שיהא נזיר עובר לפניו וגם א) מדקאמר לר"ל אפילו אין נזיר עובר לפניו. משמע משום דאמר בהדיא צפורים סמוכים לשער עלי אבל אמר צפורים סתם בעי ר"ל שיהא נזיר עובר לפניו. ונ"ל דאין הוכחה מהכא דאית ליה לר"ל טעמא דר"י משום דאתיא דר"ל בעי נזיר עובר לפניו בהדיה טעמא דסמוכים ב) אבל בטעם דסמוכים לחודיה לא סגי ליה ג) **חיישינן שמא צפורי נזיר טמא קבל עליו** והכי קאמר הרי עלי דבר שיכול לבוא לידי צפרים והיינו נזירות דנזיר שנטמא מביא אשם ושתי צפרים:

א) נ"ל וגם מדקאמר לקמן דאם אמר צפרין הסמוכין לשער לר"ל אפילו אין נזיר וכו'. ב) ר"ל דמזה דמוכח דר"ל בעי נזיר עובר לפניו אינו ראיה דאית ליה נמי טעמא דר"י ויותר נראה דל"ל אבל י"ל דבטעם דסמוכים לחוד סגי ליה. ג) שייך לע"ב.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות